

DE VLAAMSE MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Europese slimme specialisatiestrategie: Vlaanderen als mede-oprichter van de vzw naar Belgisch recht ‘Vanguard Initiative’

1. INHOUDELIJK

1.A Situering

Het Vanguard Initiative *New Growth through Smart Specialisation* (VI), geïnitieerd door Vlaanderen in november 2013, startte als een initiatief van 10 regio's: Vlaanderen, Zuidoost-Nederland (Noord-Brabant en Limburg), Noordrijn-Westfalen, Schotland, Lombardije, Baskenland, Tampere, Skane, Wallonië en Malopolska.

Het succes van het Vanguard Initiative maakt dat het ondertussen is uitgegroeid tot een netwerk van 30 regio's uit 13 EU-landen.

De 20 regio's die het initiatief de afgelopen 3 jaar hebben vervoegd zijn Asturias, Auvergne-Rhône-Alpes, Baden-Württemberg, Cantabria, Catalonië, Dalarna, Oost-Nederland, Emilia-Romagna, Galicië, Ile-de-France, Navarra, Nord-Pas de Calais, Norte, Pays de la Loire, Ostrobothnia, Randstad, Sachsen, Zuid-Denemarken, Upper-Austria en Wales.

Het VI wil de rol van de regio's versterken in het Europees innovatie- en industriebeleid en dit via het engagement van de partnerregio's om een slimme specialisatiestrategie te hanteren om economische groei te stimuleren. En dit via een aanpak van bottom-up ondernemers-gedreven innovatieve en industriële vernieuwing in Europese prioritaire clustergebieden.

Op 13 november 2014 schaarde Vlaanderen zich bij monde van Vlaams minister van Economie en Innovatie Philippe Muyters achter de zgn. 'Milaan declaratie' van het VI:

“ We are ready to take action, based on our commitment to lead-by-example and to work in partnership with the European Commission and other EU institutions.

We commit to:

- *Supporting the setting up of interregional networks that will foster alignment between innovation roadmaps for co-investment in European priority areas, e.g. the pilot actions for the Smart Specialisation Platform Advanced Manufacturing.*

- *Facilitating access to combined funding for co-investment projects, taking advantage of better synergies between regional, national and European instruments to support this interregional collaboration.*
- *Exploring solutions to leverage public-private investments through European Investment Bank/European Investment Fund, in particular to support demonstration and piloting of new value chains in European industry clusters.*
- *Working on implementation of smart specialisation strategies to foster better alignment between the regions, bottom-up cluster platforms and top-down European partnering initiatives. We will continue to engage in pilots for policy learning in the framework of specific policy support actions and platforms.*
- *Contributing to the European Cluster Strategy for New Growth, with smart specialisation at its core. We will continue to engage in pilots for interregional and transnational cluster policy development.*
- *Developing the Vanguard Initiative as a valued, focussed partnership to stimulate and support a strategic dialogue among our members and with the European Commission to counter bottlenecks and create opportunities for new growth through smart specialisation.”*

Wat dit laatste punt betreft, kan er verwezen worden naar verschillende officiële documenten van Europese instellingen waarin melding van het Vanguard Initiative wordt gemaakt:

- [Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the regions: 'Digitising European Industry. Reaping the full benefits of a Digital Single Market.](#)
- [Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the regions: 'Research and innovation as sources of renewed growth'](#)
- Council Conclusions on "Increasing the effectiveness of Cohesion Policy and more generally of the European Structural and Investment Funds: Towards a R&I friendly, smart and simple policy"
- [Resolution on the European Committee of the Region's priorities for the sixth term of office 2015-2020](#)
- [Opinion of the Committee of the Regions – Industrial Policy Package](#)

Daarnaast kan het Vanguard Initiative rekenen op een aanzienlijk aantal vermeldingen in presentaties en documenten (o.a. projectoproepen) van de Europese Commissie.

Tijdens de jaarlijkse samenkomsten van de politieke vertegenwoordigers van de partnerregio's, wordt telkens het engagement van de partnerregio's vernieuwd om de visie en doelstellingen verder te ontplooien en te operationaliseren.

De laatste samenkomst, in aanwezigheid van vice-voorzitter van de Europese Commissie Jyri Katainen (bevoegd voor 'Jobs, Growth, Investment and Competitiveness), dateert van 24 februari 2016.

Het initiatief is tot dusver informeel georganiseerd langsheen drie assen:

Centraal staan de politieke vertegenwoordigers van de regio's. Het politiek engagement van elke partnerregio is een essentieel element van het Vanguard Initiative. Door een continue interactie met het operationele niveau (regionale vertegenwoordigers in Brussel) worden de dagdagelijkse activiteiten van het initiatief behandeld.

Anderzijds zijn er de actoren in het veld, de clusterorganisaties, bedrijven, onderzoeksinstituten etc.. Deze spelers zijn een tweede cruciale speler in het werk van het Vanguard Initiative.

Door een intensieve wisselwerking tussen de actoren en het operationele niveau in de pilootprojecten worden concrete interregionale samenwerkingen opgezet (zie verder).

Het departement EWI was van bij de start binnen het operationeel niveau gangmaker van het initiatief.

In januari 2014 werd het voorstel van de Europese Commissie om thematische 'Slimme Specialisatie Platformen' te ontwikkelen positief onthaald door het Vanguard Initiative en werd eveneens beslist om actief bij te dragen tot de uitwerking van deze platformen door enerzijds een structurele dialoog op te zetten met de Europese instellingen en anderzijds zelf te onderzoeken welke ondersteuningsmechanismen een slim specialisatieplatform kan aanleveren om de ontwikkeling van zo'n netwerk van industrie-gedreven clusters te stimuleren.

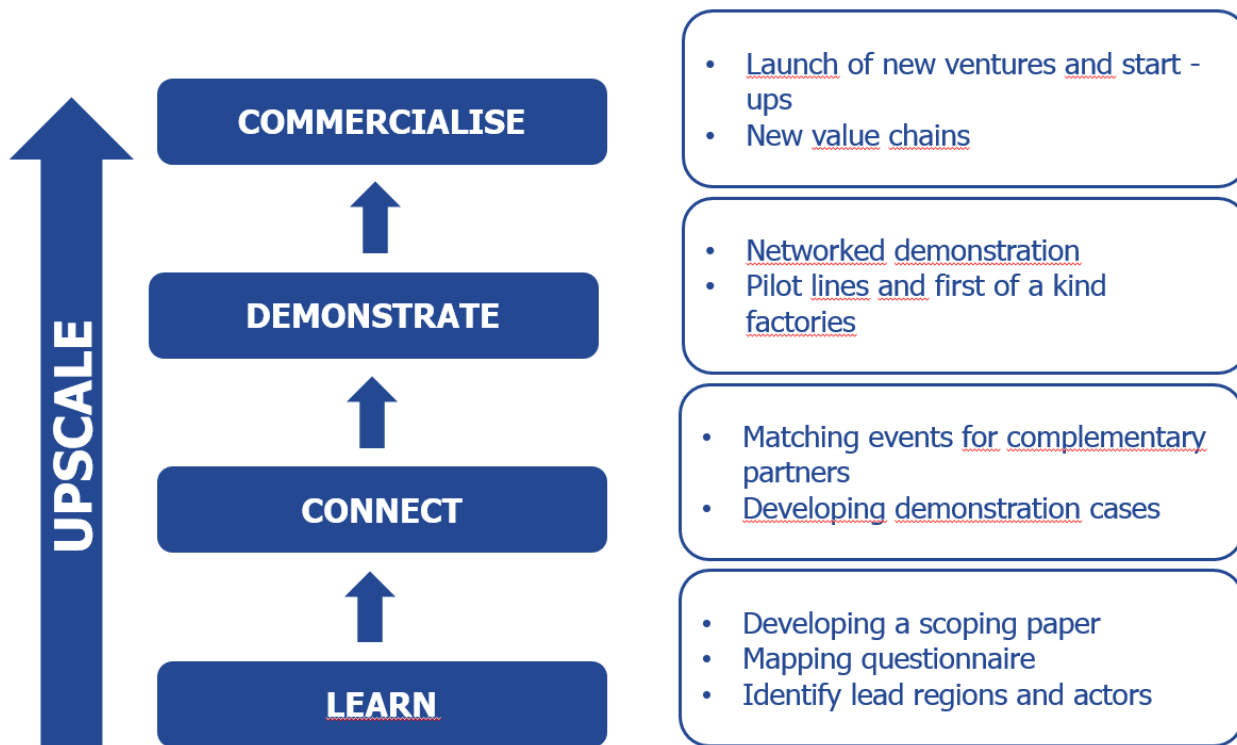
In deze context werden thematische pilootprojecten ontwikkeld binnen het VI met de focus op demonstratie, een fase die door regionale experts (intermediaire organisaties, kennisinstellingen, etc.) wordt gemeld als essentieel in het innovatietraject, maar vaak ontbrekende is of onvoldoende (financieel) ondersteund wordt.

Het betreft volgende vijf piloot projecten:

- 3D-printing,
- geavanceerde productietechnologieën voor energie,
- nanotechnologie,
- efficiënte en duurzame productie en
- bio-economie.

Zie bijlage 1 voor een overzicht van de deelnemende regio's per piloot project.

Binnen het Vanguard Initiative werd voor elke piloot een vier-staps methodologie ontwikkeld:

Via het testen van een vernieuwende aanpak, *learn – connect – demonstrate – commercialise*, wordt er getracht de ontwikkeling van een interregionaal netwerk van geconnecteerde demonstratiefaciliteiten te stimuleren om zo opkomende technologieën in specifieke toepassingsdomeinen te valoriseren en vanuit dit testproces de kenmerken te extraheren die belangrijk zijn voor een thematisch slim specialisatieplatform.

De eerste fase *learn* focust zich op het mappen van de verschillende regionale capaciteiten¹ en bestaande infrastructuren binnen de deelnemende regio's en dit in een specifiek technologie- en toepassingsdomein. Vervolgens wordt er onderzocht tijdens de *connect* fase binnen welke waardeketens de verschillende actoren samenwerkingsprojecten kunnen opzetten en dit over de grenzen van de regio's heen. Voor het samenbrengen van actoren (zowel bedrijven, clusterorganisaties als onderzoeksinstituten) kan het EEN (European Enterprise Network) een belangrijke partner zijn. De *demonstratie* fase is gericht op het ontwikkelen van een interregionaal netwerk van demonstratoren en dit met een engagement van zowel publieke als private actoren om te investeren om vervolgens te resulteren in de *commercialiseringsfase*.

¹ Een databank werd ontwikkeld met bedrijven en intermediaire organisaties actief in de vijf domeinen en de positie in de specifieke waardeketens.

In elk van deze fase zijn er hindernissen en barrières die moeten aangepakt worden. Een belangrijk element in dit verhaal is het financiële plaatje. Voor elk (vaak prijzig) demonstratieproject moet een optimale financieringsmix (publiek-privaat, maar ook regionale, nationale en Europese middelen) uitgetekend worden. Daarnaast worden ook topics zoals IPR en certificering aangekaart.

Via een netwerk van regionale experts in deze verschillende domeinen tracht het Vanguard Initiative meer inzicht te krijgen in deze materies en hoe deze verschillende elementen kunnen aangewend worden om de creatie van interregionale netwerken van demonstratoren in vernieuwende en opkomende technologieën aan te moedigen en te faciliteren. Het poolen van de expertise die aanwezig is in de verschillende regio's (zowel bij de regionale overheden als bij andere organisaties zoals RTO's, investeringsmaatschappijen etc.) rond specifieke thema's zoals bv. financiering en IPR zijn een wezenlijke toegevoegde waarde van het Vanguard Initiative en zijn activiteiten. In deze context zijn er reeds verschillende constructieve gesprekken geweest met de Europese Commissie en de European Bank of Investment (EIB). Ook deze instellingen erkennen immers dat de demonstratiefase onontbeerlijk is om nieuwe technologieën naar de markt te brengen en dat het Vanguard Initiative inspeelt op een reële nood.

Op 25 februari 2016 werd – dankzij een door de Commissie (DG Regio) ter beschikking gesteld budget van 400.000 € - een groot matchmaking event georganiseerd in Brussel om het werk binnen het Vanguard Initiative te versterken met de input van industriële bedrijven en kennisinstellingen.

Een engagement van de private sector om te co-investeren is immers essentieel om dit soort projecten tot een goed einde te brengen. Van de +400 deelnemers uit de 30 regio's, vertegenwoordigde meer dan 50% een 'commerciële' organisatie.

1.B Nood aan formalisering van het Vanguard Initiative: vraag tot mede-oprichting van de VZW Vanguard Initiative

De activiteiten binnen het Vanguard Initiative² zijn over de jaren heen steeds omvangrijker (en complexer) geworden en vereisen daarom een minimale structuur en formalisatie om in de toekomst een duurzame werking te garanderen.

Daarnaast is het essentieel om de deelname van projecten van het Vanguard Initiative aan de bestaande Europese programma's te optimaliseren. Enkel via een juridische entiteit kan het Vanguard Initiative als organisatie deelnemen aan Europese projecten³ en zo financiering voor de activiteiten verwerven.

Op 24 februari 2016 werd tijdens de jaarlijkse samenkomst van regionale politieke vertegenwoordigers in Brussel de opdracht gegeven aan de regionale VI-vertegenwoordigers actief in Brussel om zich verder te buigen over de formalisering van het netwerk en desgevallend een juridische structuur 'light' uit te werken. Een werkgroep werd opgericht om de statuten⁴ en het intern reglement uit te werken en de operationele elementen van de nieuwe juridische entiteit 'light' te detailleren.

Er werd geopteerd voor de juridische vorm van een VZW omdat de kenmerken (o.a. aansprakelijkheidsbeginsel) het best overeenstemmen met de huidige werking van het initiatief. De

² Zie bijlage 4 voor het jaarverslag 2015 van het Vanguard initiative

³ Tot nu toe nam het Vanguard Initiative ook reeds deel aan Europese projecten, maar dit gebeurde via één specifieke regio die deelneemt als vertegenwoordiger van het Vanguard Initiative

⁴ Zie bijlage 5 voor de statuten van de vzw Vanguard Initiative

ontwerpstatuten werden op 7 november 2016 ter discussie voorgelegd aan de senior beleidsmakers van de 30 regio's tijdens het *high level directors event*. Na een juridische controle werden de ontwerpstatuten goedgekeurd door de Vanguard-leden op 6 december 2016.

Indien de statuten worden aangenomen betekent dit dat in het voorjaar 2017:

- Het Vanguard Initiative een juridische entiteit wordt met bindende statuten (zie bijlage) en een intern reglement (nog in uitwerking).
- Er op een formele manier beslissingen genomen kunnen worden (via duidelijk omschreven beslissingsprocedures).
- Dat elke regio een jaarlijkse ledenbijdrage betaalt (voor 2017 bepaald op 11.000 , cfr. Infra). Het niet betalen van deze bijdrage betekent uitsluiting van de organisatie (volgens VZW-wetgeving). Het lidgeld wordt jaarlijks vastgelegd door de Algemene Vergadering, met een statutair voorzien maximum.

De jaarlijkse bijdrage dekt volgende kosten:

- Operationele kosten zoals boekhouding, communicatiemateriaal (vb. website, brochures,...)
- De kosten die gepaard gaan met het coördineren van de vijf piloot projecten.

De leden van de VZW zijn de regio's die succesvol het toetredingsproces hebben doorlopen (uiteengezet in de statuten en het intern reglement) en worden vertegenwoordigd door politieke vertegenwoordigers, beleidsmakers, administraties of regionale vertegenwoordigers in Brussel (afhankelijk van de agenda en de te nemen beslissingen).

1.C Belang van het Vanguard Initiative in het Vlaams beleid

Vanuit Vlaanderen is er een sterke participatie in het Vanguard Initiative. Het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie vertegenwoordigt er Vlaanderen en vervult een coördinerende rol. Meer concreet betekent dit dat het departement een overzicht behoudt, deelneemt aan de verschillende werkgroepen en de nodige Vlaamse experts betreft in de vijf pilootprojecten. Daarnaast, vanuit een beleidsvoorbereidende rol, levert het departement zelf ook input aan beleidsactiviteiten binnen het VI.

Naast de participatie van het departement EWI, zijn verschillende Vlaamse intermediaire actoren (kennisinstellingen, clusterorganisaties, etc.) actief in de vijf pilootprojecten (zie bijlage 2).

Deze actoren trachten de Vlaamse projecten die vaak al lopende zijn een extra dimensie te geven (en een hefboomeffect te creëren) door ze in te brengen in de Vanguard pilootprojecten.

Zie bijlage 3 voor een niet-exhaustieve lijst van Vlaamse bedrijven die betrokken kunnen worden in de pilootprojecten⁵. Vlaanderen heeft eveneens de leiding op zich genomen in het pilootproject rond 3D-printing (dit samen met Zuid-Nederland en Norte (PT)).

Binnen Vlaanderen werd deze legislatuur het clusterbeleid gelanceerd met als doelstelling ondernemingen aan te moedigen om partnerschappen te smeden met duidelijke engagementen van elke deelnemer. Deze clusterwerking moet leiden tot een ontsluiting van onbenut economische potentieel en het verhogen van de competitiviteit. Daarnaast moeten de clusters een bijdrage leveren aan de oplossingen voor de maatschappelijke uitdagingen waar Vlaanderen voor staat.

⁵ Verschillende bedrijven uit deze lijst zijn reeds betrokken via deelname aan het matchmaking event in februari 2016.

Een belangrijke wijze om deze doelstellingen te bereiken is de internationalisering van de clusteractiviteiten en een nuttig instrument hiervoor is het Vanguard Initiative.

Het initiatief geeft aan de clusterleden immers toegang tot een groot aantal actoren in andere regio's die complementaire activiteiten uitoefenen die van belang kunnen zijn voor de Vlaamse clusters (zowel in de waardeketen als in toepassingsdomeinen).

1.D Belang van het Vanguard Initiative in het Europees beleid

Begin juni 2016 lanceerde de Europese Commissie (DG Regio en DG Grow) de thematische slimme specialisatie platformen in de domeinen energie, agro-voeding en industriële modernisatie (o.a. Industry 4.0).

Deze platformen zijn geïnspireerd door de aanpak van het Vanguard Initiative.

Dit wil zeggen dat er enerzijds een politiek engagement van de regio's moet zijn om deel te nemen in specifieke thematische platformen (op basis van de eigen, regionale slimme specialisatie strategie) om vervolgens andere partners te zoeken en strategische clusterpartnerschappen op te zetten.

Binnen deze partnerschappen worden er concrete projecten ontwikkeld binnen de specifieke thematiek.

Een oproep zal midden 2017 gelanceerd worden door de Europese Commissie om 7 à 8 partnerschappen te ondersteunen in hun activiteiten (totaal budget van € 2.3 mio).

Naast deze specifieke ondersteuning via de oproep wordt er ook sterk aangeraden door de Europese Commissie om in te zetten op de reguliere instrumenten. Zo zijn ook DG Empl, DG Cnct, DG JRC en DG RTD van plan om hun instrumenten te stroomlijnen met deze aanpak.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

1. Voor de financiering van de vzw Vanguard Initiative wordt voor het jaar 2017 een bedrag van maximaal € 11.000 voorzien vanuit de beschikbare middelen op het begrotingsartikel 'internationaal beleid' EBO-1EEG2AF-WT, basisallocatie EC105.

De volgende methode wordt gehanteerd om de jaarlijkse ledenbijdrage te berekenen.

Elk pilootproject (5 in het totaal: 3D-printing, geavanceerde productietechnologieën voor energie, nanotechnologie, efficiënte en duurzame productie en bio-economie) zal een budget krijgen van € 65.000 per jaar. De totaal kost hiervan, € 320.000, zal gelijk verdeeld worden over de 30 Vanguard regio's en niet-Vanguard regio's die ook deelnemen aan de pilootprojecten.

In de statuten van de vzw 'Vanguard Initiative' staat een maximumbedrag vermeldt (€ 25.000), conform met de Belgische wetgeving. Deze marge werd ingebouwd om een bepaalde mate van flexibiliteit te behouden indien er beslist wordt om de ledenbijdrage te verhogen. Voor

deze laatste beslissing is er een akkoord van de politieke vertegenwoordigers van de lidregio's nodig.

Door het lidmaatschap verwerft Vlaanderen op deze wijze tegen een relatief lage kost (11.000 € in 2017) toegang tot een ruim netwerk.

2. Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 8 februari 2017.

3. Het begrotingsakkoord werd verleend op

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

1. Personeel: voorliggend ontwerpbesluit noodzaakt geen bijkomende inzet van het in dienst zijnde personeel van de lokale besturen, noch de werving van bijkomend personeel.
2. Werkingsuitgaven: voorliggend ontwerpbesluit heeft geen weerslag op de lopende uitgaven van de lokale besturen.
3. Investerings en schuld: de uitvoering van voorliggend ontwerpbesluit veroorzaakt geen bijkomende investeringen voor de lokale besturen.
4. Ontvangsten: in uitvoering van voorliggend ontwerpbesluit worden geen bijkomende financiële middelen aan de lokale besturen ter beschikking gesteld.
5. Conclusie: voorliggend ontwerpbesluit heeft geen weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schuld en ontvangsten van de lokale besturen.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Het voorstel van beslissing betreft geen regelgeving.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar goedkeuring te hechten aan:

- 1.1 het voorstel tot mede-stichter zijn van een rechtspersoon onder de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk naar Belgisch recht 'Vanguard Initiative';
- 1.2 het ontwerp van statuten.

2° de Vlaamse minister bevoegd voor het technologisch innovatiebeleid te belasten met de uitvoering van deze beslissing

De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport,

Philippe Muyters

Bijlagen:

- Bijlage 1: Overzicht van de deelnemende regio's per pilootproject
- Bijlage 2: Overzicht van de Vlaamse intermediaire organisaties die deelnemen aan de vijf pilootprojecten
- Bijlage 3: Overzicht van de Vlaamse bedrijven die (mogelijks) betrokken kunnen worden in één (of meerdere) van de vijf pilootprojecten
- Bijlage 4: Het jaarverslag 2014-2015 van het Vanguard Initiative
- Bijlage 5: Een presentatie met de laatste stand van zaken binnen de vijf pilootprojecten
- Bijlage 6: Ontwerp van statuten van de VZW 'Vanguard Initiative'
- Bijlage 7: Advies Inspectie van Financiën